СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 231. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 24. листопаду 1945. No. 231. New York and Jersey City, Saturday, November 24, 1945.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

ҐЕН. АЙЗЕНҐАВЕР ЗА ДАЛЬШУ ДОПОМОГУ ЕВРОПІ ЧЕРЕЗ УНРРА

Як в часі війни треба було спільно перемагати ворога й як тоді кожний терен був рівно важним з воєнного боку, так само треба поступати і тепер, в часі мира, ратуючи народи Европи, чи інші, від голоду, нужди і хворіб. Таке заявив ґен. Двайт Айзенгавер на сам День Подяки перед конгресовим комітетом, що переслухував його в справі УНРРА. Айзенгавер хвалив роботу цеї організації в Европі й заявився за те, щоб конгрес чимскорше признав їй фонди на дальшу допомогову акцію. Світове замирення, казав ґенерал, залежне від дальшої кооперації Аліянтів, а така кооперація є конечна у різних ділянках, теж і в допомоговій.

ТРУСКАВЕЦЬ.

Советські джерела подають про те, що „в відродженому Трускавецькому курорті кипить життя". Пишуть, що приїзджають до галицького Трускавця на лікування „з Москви, Ленінграда, Киева, Харкова та інших міст". Тепер лікується на курорті 350 осіб.

ПРО УКРАЇНСЬКИХ ПАРТИЗАН.

В комунікаті Обєднаної Польської Преси в Америці, виданім в Вашингтоні, а поміщенім в нюйорській газеті „Нови Сьвят" з 17. листопада б. р. читаємо таке: „В формально зсоветизованих балтійських державах продовжується проти-советська партизантка по лісах, якою проводять самостійники. На прилучених формально до СССР землях Волині та Східних Карпат діють українські партизани: останній більший бій був при кінці вересня в околицях Ковля на Волині, при чому карна експедиція НКВД понесла важкі втрати".

НІЩО ЇХ НЕ НАВЧИЛО І НЕ НАВЧИТЬ!

В Ню Йорку дали поляки виставу песи „Оборона Ченстохови", що хоч не має змістом нічого спільного з теперішніми подіями в Польщі, то проте являється, як вони кажуть, протестом Польщі проти гноблення, а рівночасно і маніфестацією її вікової боротьби за „справжню свободу і незалежність". На початку цеї старої песи віддекламовано як новість вірш сучасного польського поета, Яна Лехоня, в якому він заповідає, що „Львів і Вильно ще почують крок наших вояків", очевидно польських.

ЗДОБУВ ЗОЛОТУ МЕДАЛЮ.

Василь Лобай, канадійський українець, одержав золоту медалю Альбертійських Відділів Товариства Технічних Агрономів, найвище відзначення в цьому факультеті. Є він родом з Спеден, Альберта, Канада.

НА ДАЛЬШІ СТУДИЇ.

Талановита канадійсько-українська піяністка, Ірина Бубнюк, років 17, що здобула признання від музичних знавців в Канаді, поїде як стипендистка до Англії, щоб продовжати музичні студиї в Королівській Музичній Колеґії в Лондоні. Заки виїде, буде концертувати по українських центрах.

ЧИ ТІЛЬКИ СТАЛІН ВИНЕН?

Читаємо в канадійськім „Українськім Голосі":

„Ми не боронимо Сталіна і ніколи його не боронили. Та хто нині судить Сталіна, повинен запитати свого сумління: А хто з Сталіном приставав? Хто з ним угоди робив? Хто підносив Сталіна? Хто його допровадив до тої сили, яку він нині має? Черчил не вспів передати премієрства в руки Атлія, як використав першу нагоду в британськім парляменті на те, аби показати на Сталіна, як виновника всього лиха в Европі. През. Рузвелт не дожив до того, аби те саме зробити, але його наслідник, през. Труман, що старається доказати, що він продовжує лінію Рузвелта, не минає ні одної нагоди, аби не показати на Сталіна, що, мовляв, він винен".

ХТО ЇХ ВИДАСТЬ?

В Бразилії помер Осип Шпитко, що писав головно гумористичні та сатиричні вірші а теж і прозою та переложив багато з українського на португальську мову. А теж помер 4. січня б. р. Сильвестер Калинець, поет і автор многих творів. Обидва, як пишуть з Бразилії, полишили велику літературну спадщину. Калинець лишив 8 томів рукописів. Перші два томи це автобіографія п. н. „Шляхом самоосвіти". Усе це жде на видання.

З КИЄВА В РІЗНІ СТОРОНИ.

Київ, як подають советські джерела, має тепер авіяційне сполучення з Москвою, Львовом, Одесою, Харковом, Дніпропетровськом та іншими советськими містами.

СОВЄТИ ДАЛІ ПРОТИ ДОПОМОГИ СКИТАЛЬЦЯМ В ЕВРОПІ

Міждержавний Комітет для Біженецьких Справ закінчив триденні наради в Парижі з резолюцією, яка пропонує, щоб її завдання перебрала Економічна та Соціяльна Рада Організації Обєднаних Держав. В часі нарад прийшло до гострих тертя між представником Совєтів, Константином Кукіном, і представниками Британії та Злучених Держав. Кукін назвав втікачів з балтійських держав, Польщі та Югославії „фашистами, що втікають від кари як воєнні злочинці". Представники Британії та Злучених Держав, Джордж Варен і сер Герберт Емерсон, з тим не погоджувалися і оспорювали слушність такого твердження.

ВІДДІЛ СЛОВЯНСЬКОЇ ФІЛЬОЛЬОҐІЇ У ЛЬВОВІ.

Советські джерела подають, що при Львівськім університеті зорганізовано відділ словянської фільольоґії. При відділі створено факультети: історії, літератури та мов західних і південних словян. Цього року принято на словянський відділ 30 студентів.

В ПРИСВЯТУ ФРАНКОВИ.

В домі-музею Івана Франка у Львові відбулася наукова сесія, присвячена 89-тій річниці від дня народження поета-письменника. Наукові співробітники Львівської філії Академії наук УРСР прочитали пять доповідей про життя і творчість Франка. Доцент Романченко говорив на тему „Іван Франко й російська революційно-демократична література".

З РЕПЕРТУАРУ ТЕАТРУ ІМ. ФРАНКА.

В Киеві відкрив сезон театр імені Івана Франка песою Карпенка-Карого „Сто тисяч". В сезоні мають дати, між іншим, такі вистави: песу Кочерги „Ярослав Мудрий", комедію Корнійчука „Приїжджайте в Дзвінкове" і песу „Він прийшов", англійського драматурга Прістлі, що відвідував у вересні Київ.

СОВЕТСЬКІ ДЕЗЕРТИРИ.

Польсько-американська пресова агенція в Вашингтоні подає „на підставі вірогідних інформацій", що советський маршал Рокосовський, начальний командант советських військ у Польщі, признав, що з цього війська здезертирувало в Польщі до 200,000 вояків. Далі кажеться, що це число виглядалоб фантастичним, але ним не буде, коли возьметься під увагу, що на терені самого Берліна здезертирувало 10,000 советських вояків, а в Угорщині 55,000. Теж пишеться багато про деморалізацію, поширену серед советської армії. Лондонський „Обзервер" подає, що маршал Рокосовський мав дозволити в Польщі стріляти советських марудерів без потреби вияснювання цього советській владі. Кажеться далі, що советські вояки заразили в Польщі венеричними хворобами до одного міліона жінок і дівчат. Усе те пояснюється тим, що советський вояк, що жив у неволі в Советах, опинившись на заході пробує „вживати життя" і від того „вживання" не відстрашує його тепер навіть смертний присуд...

„ЕВҐЕНІЙ ОНЄҐІН" У КИЄВІ

Отсю оперу російського композитора Чайковського ставив київський театр опери і балету ім. Т. Шевченка, відзначений орденом Леніна. Ролю Онєґіна відспівав артист Гришко, а Ленського артист Платонов, Татяни артистка Зоя Гайдай. Далі виступали: Паторжинський, Литвиненко-Вольґемут, Борисенко, Ропська. Керівник театру — Смолич, диригент — Тольба, художник Волков.

ПОВЕРТАЮТЬСЯ КНИГИ І РУКОПИСИ.

До Києва прибуло кілька вагонів книг і рукописів, що їх німці викрали з України. Між повернутими матеріялами є багато старовинних книг і Фоліянти, тобто книги великого формату, що їх видрукувала Києво-Печерська Лавра.

ЗА НЕЗАЛЕЖНУ ЛИТВУ.

В справі відреставровання незалежної Литви і переведення у ній справді вільних виборів внесли в конгресі резолюції: в сенаті сенатор Вилис з Індіяни, а в палаті репрезентантів конгресмен Келі з Ілиной. Сенатор Вилис каже, що йде про те, чи має перемогти американська демократична система, чи „провід одної з найбільш зацофаних потуг". Свобода повинна бути загальною і запанувати всюди, каже Вилис.

СУДНА НА ДНІСТРІ.

До Овідіополя, в Одеській області, прибув перший корабель що почав свою подорож з Станиславівської области. Плянується започаткувати сплав рікою карпатського ліса, який дуже потрібний в степових областях України, головно над Чорним морем.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Замало молоді на вічах і концертах!

Хто буває на наших вічах чи концертах, той мусить завважити, що коли брати в рахубу число присутніх, то мусить впадати в очі — як чужому так і свому — невелика скількість молоді.

Правда, молодь горою на сцені, коли іде про хори чи діточі виступи. Але навіть і в неї, а маємо тут на приміті старшу молодь, мало є таких, щоб дійсно цікавились тим, що є властиво ціллю концерту. Їх обходить їхній виступ. А для чого цей виступ, це вже дальша справа, або й цілком далека. Тому саме вони дуже рідко слухають з дійсною увагою навіть такого бесідника, що є з американського походження, себто тут роджений і вихований.

А поза тими, що на сцені, не видко на концертах багато молоді на салі. Часом буває її навіть дуже мало. Є тільки багато малих дітей, але ті — що природне — є радше перешкодою для свят і концертів, а не тим, що малоб заступати дорослу молодь.

Та з концертами, то, як то кажуть, ще пів біди. Зате далеко гірше з вічами. Ці, як виглядає, молоде покоління вже цілком залишає „старим"...

Очевидно, що є і тут винятки, але ми говоримо про загал, а не про виїмкові одиниці. Тим більше, що ті виїмкові молоді люди самі похитують головами на думку, що то буде, як вони залишуться без „старих" і їм самим треба буде братись за подібну роботу і не рахувати вже на присутність „старих", бо тих уже не буде.

Коли говоримо про „молодь" чи „молоде покоління", то тепер уже не маємо на думці самих молоденьких хлопців чи дівчат, як бувало колись. Нас турбує що інше. Ті дійсно „молоденькі" ще є, бо принаймні на сцені, а бракує „молоді", що має вже по 30, 35, а то й 40 років і більше. Отже цеї, що теж тут роджена і вихована і дала вже „старим" повно внуків і внучок. А якби то гарно було, колиб так тепер „старі" бавили внуків дома замісць іти на віче, а на вічу булиб „молоді", якщо діти „молодих" мали би бути причиною, яка їх задержує дома. Хоч поправді не діти тут причиною, а щось інше.

Те „інше" треба тепер доконче видобути наверх і пробувати його якимсь добрим способом усунути. Бо як це не станеться, то хто буде в будуччині приходити на віча? Хто буде протестувати маніфестаціями проти поневолення українського народу в Европі, як не стане „старих"?

Нарочно не говоримо про жертви, про матеріяльну піддержку українському народови в Европі, але думаємо тільки про моральну і політичну допомогу, якої той нарід ще довго буде потребувати від світа, заки звільниться спід тиранії й диктатури Москви. Хтож у світі дасть ту допомогу, якщо її не даватимуть навіть ті, що є з української крови?

Звертаємо на це увагу тому, що ще є час ось такі недомагання направити. Тепер вертаються громадно наші хлопці з европейського терену війни. Многі з них порозуміли в Европі, в часі війни, українську справу краще, ніж її розуміли в часі спокою в Америці. Деякі відносяться з найбільшим ентузіязмом до тих українців, що їх мали нагоду стрічати, і які для них є нічим іншим, а тільки невинними жертвами жахливої війни та жахливих диктаторських режимів.

Даймо тепер тим хлопцям нагоду ставати перед ширшим загалом, на концертах, вічах і зборах. Вони скажуть нам багато цікавого і можливо притягнуть своєю появою і своїми оповіданнями на ті концерти і віча більше „старих, але з молодого покоління". Даваймо тій молоді, що вертає до нас, провідні ролі в скликуванню віч чи влаштовуванню концертів. Многі з неї є повні ентузіязму і приходять до нас з чимсь новим, яке вони дійсно полюбили і за яким побиваються самі, без нічиєї принуки, як це видно з численних листів, що їх надсилали чи далі надсилають до своєї рідні з Европи.

ЧИМ БУВ ІВАН К. ТОБІЛЕВИЧ?

„Літературна Газета", орган Правління Союзу Радянських Письменників СРСР, подає в числі з 25. вересня 1945 статтю знагоди 100-річчя від дня народження Івана Карповича Тобілевича (Карпенка Карого), визначнішого українського драматурга і актора. Між іншим пишеться у статті, що Тобілевич „умів глибоко заглянути в людське серце" і „в своїх песах виступає як викривач куркулів-глитаїв, як оборонець трудового селянства". Теж пишеться, що найбільше навчився Тобілевич „правдиво втілювати враження життя в драматичній формі" від російського письменника Островського. Статтю написав Л. Павлов. До цього додається при передаванню цеї статті в українських большевицьких виданнях, що „незвичайно приємно читати таку оцінку про українського драматурга в російській літературній газеті, писану російським письменником".

А ЩО ПРИНЕСЕ ДРУГА „ВІТЧИЗНЯНА ВІЙНА"?

Війну з Наполеоном, в 1812 році, називають в Росії „першою вітчизняною війною", а війну з Гітлером, „другою вітчизняною війною". Наполеон рахував на те, що Росія тиранія та що з ним піде селянство, гнетене поміщиками. Та завівся, як завівся Гітлер. Маси селян пішли проти наїздника, а на ратунок рідної землі, хоч та земля була їм мачухою, бо на ній селянин був у кріпацтві, в неволі, гнетений і визискуваний.

Та проте поневолений і гнетений селянин пішов „ратувати свободу", і, як пише Пушкин, своє кровю „окупив свободу Европи, її честь і мир". Але як є з свободою Росії, питали себе офіцири і вояки, що побачили захід, який пішли „визволяти"? Таж на заході — казали вони потім — люди й без цього жили свобідніше й лiпше ніж люди в Росії! Такого не міг не завважити на заході ні простий вояк, ні офіцир. З такими думками, звільнивши Европу від Наполеона, вертали російські війська до Росії, або вірніше, в давну тюрму. На тому тлі й зродились декабристи з вимогою певних політичних свобід в Росії. Наслідки — чорна реакція. Уряд налякався тоді навіть своїх партизанів, що були узброєні, як проганяли ворога. І їх порозвязував, і за ними слідив, а згодом і їх переслідував.

А щож буде тепер з „другою вітчизняною війною" і з тими вояками та офіцирами, що бували в західних краях, що їх „визволяли"? Вони теж приглянулись життю у тих краях, та порівнали це з ладом і життям у Совєтах!

Такі речі зібрав П. Берлін у своїй статті, надісланій з Парижа до нюйорської газети „Новоє Русскоє Слово". Відповіди на те, як буде по цій війні в Росії, він не дає, тільки стверджує факт, що тепер у Росії зросло дуже зацікавлення першою вітчизняною війною. Питання: Чи тепер наступлять полекші, чи може стане ще гірше й буде як по першій вітчизняній війні, коли то уряд добре налякався духа свободи, якого набрали російські вояки та офіцири, „визволяючи" захід.

ТЕАТР В ІЗМАЇЛІ.

Недавно створений обласний музично-драматичний театр започаткував свою діяльність постановкою песи „Ой не ходи Грицю, та й на вечерниці".

